

Svar till Apel och Hansson

ANDREAS BERGH

Mikael Apel och Jesper Hansson vid Riksbanken har svarat på min artikel ”Dags att omvärdera Riksbankens roll och ställning?” (Bergh 2023a). Det var väntat.

Svaret är långt, vilket ger intrycket att de har mycket att invända. Men mycket utrymme i deras text ägnas åt att återge mina argument, tyvärr inte på ett rättvisande sätt. De skriver exempelvis att jag ”menar att ett problem är att själva ’principen för penningpolitiken’ är felaktig” (s 73). I själva verket inleder jag min text med att slå fast motsatsen: ”Principen för Riksbankens penningpolitik är i grunden både enkel och smart” (s 81) lyder första meningen. Läsare som vill förstå min kritik bör därför läsa min text, inte Apels och Hanssons.

Apel och Hansson skriver att när krig, pandemi och protektionism leder till ökade priser ”vore det självfallet bäst med kraftfulla politiska åtgärder som direkt påverkade utbudet” (s 74). Om detta är vi helt eniga. Oenigheten gäller vad Riksbanken kan och bör göra i väntan på dessa kraftfulla åtgärder. Enligt Apel och Hansson kan centralbanken då genom penningpolitiken bidra ”till att hålla ekonomins samlade efterfrågan nära utbudet” (s 74). Det är en bra formulering som gör det lätt för mig att förklara min kritik: Jag menar att just detta är jättesvårt och att misslyckade försök att styra den samlade efterfrågan riskerar att skapa instabilitet. Argumenten återfinns i grundkursens läroböcker:

Det är svårt att styra aggregerad efterfrågan och även om det går är det svårt att tajma styrningen rätt och svårt att skilja det konjunkturella från det strukturella. Ofta beskrivs problematiken som om den endast gällde stabiliseringspolitik via finanspolitiken, men argumenten är lika giltiga för stabiliseringspolitik via penningpolitiken (något jag utvecklat i Bergh 2023b).

Apel och Hansson understryker också att inflationsförväntningarna i ekonomin är viktiga. Det är ett återkommande tema när centralbanker ska försvara sitt agerande och det är ofta underförstått att räntehöjningar kan få ned inflationsförväntningarna och därmed också bidra till att den faktiska inflationen dämpas. Om inflation beror på höga löneökningar som i sin tur förklaras av fackens inflationsförväntningar, verkar det onekligen centralt att få ned inflationsförväntningarna. Men när inflation beror på krig, pandemi och protektionism torde dessa faktorer vara avgörande också för människors förväntningar. Jag förstår att Riksbanken vill undvika att en utbudsdriven inflation spiller över i en lönekostnadsdriven inflation. Däremot förstår jag inte hur kraftiga räntehöjningar som ökar människors boendekostnad självklart är bästa sättet att få facken att hålla tillbaka sina lönekrav.¹

Till sist: Jag är glad att Mikael Apel och Jesper Hansson svarade på min artikel. Mitt primära syfte var dock inte att kritisera Riksbanken. Jag utgår från att Riksbankens hållning är att den gör så gott den kan med de verktyg den har till sitt förfogande och givet de lagar och regler som gäller. Riksbankens roll och ställning behöver diskuteras av de aktörer som avgör vilken roll och ställning banken har. Dit hör riksbanksfullmäk-

SLUTREPLIK

Andreas Bergh är välfärdsforskare och verksam vid Lunds universitet och Institutet för Näringslivsforskning (IFN). andreas.bergh@ifn.se

¹ I ett intressant *Working Paper* har Rudd (2021) nyligen konstaterat att kopplingen mellan inflationsförväntningar och inflation som ofta tas för given vilar på ”extremt skakig grund” (*extremely shaky foundations*) både teoretiskt och empiriskt.

tige, riksdagen, ekonomijournalister, nationalekonomer och många andra. Makroekonomi och penningpolitik är för viktigt för att bara diskuteras av makroekonomer.

REFERENSER

Bergh, A (2023a), "Dags att omvärdera Riksbankens roll och ställning?", *Ekonomisk Debatt*, årg 51, nr 1, s 81–84.

Bergh, A (2023b), "Går det att lura bort en lågkonjunktur?", *Svenska Dagbladet*, Under strecket, 7 januari 2023, <https://www.svd.se/a/pQd2vj/att-lura-lagkonjunkturen-kan-latt-sla-tillbaka>.

Rudd, J B (2021), "Why Do We Think that Inflation Expectations Matter for Inflation? (And Should We?)", FEDS Working Paper 2021-62, Washington.